

УДК 631.164.23

М. А. Однороз,
аспірант, Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ

У статті відображена логіка дослідження особливостей сучасного стану забезпеченості сільськогосподарських підприємств інвестиційними ресурсами. Визначено теоретико-методологічну базу щодо дослідження тенденцій подальшого розвитку інвестиційного забезпечення, а також рекомендовано заходи щодо підвищення ефективності забезпеченості інвестиційними ресурсами.

The article deals with logic of research of peculiarities of agricultural enterprises modern state of support with investment resources. The theoretical base regarding research of tendencies of investment support further development is determined, and methods of effectiveness improvement of support with investment resources are recommended.

Ключові слова: інвестиції, сільськогосподарські підприємства, сільське господарство, капітал, агропромисловий комплекс.

ВСТУП

Інвестування є однією з узагальнюючих характеристик соціально-економічної ситуації в Україні. Для економіки країни важливе значення має піднесення виробництва, і на цій основі збільшення обсягу інвестицій у привабливі галузі. Інвестиції — це передумова суспільного розвитку. Однією з проблем інвестиційної політики є визначення найефективніших і пріоритетних сфер вкладення інвестицій. Інвестор, вкладаючи гроші, враховує свою імовірну перспективу. Але встановити раціональне співвідношення вкладів і очікуваних прибутків на практиці дуже складно.

На сучасному етапі розвитку економіки, як свідчать результати проведених досліджень, інвестиції повинні бути спрямовані в ті сфери і галузі, які вже освоєні, оскільки створена інфраструктура значною мірою сприяє їх подальшому розвитку. Головними орієнтирами інвестування є економічна та правова стабільність у регіонах, розміри місцевих ринків.

Інвестиційна програма України орієнтується на пріоритетні об'єкти інвестування, які можуть бути різними за ступенем значення в регіонах держави та фінансування за рахунок різних джерел, у тому числі коштів держави, а

також вітчизняних та іноземних інвесторів. Але, як показує аналіз, на сьогодні капітал у першу чергу спрямовується у високоефективні галузі, а не в людину.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідженнями питань забезпеченості сільськогосподарських підприємств інвестиційними ресурсами, інвестиційної діяльності, залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор України, що має велике значення для забезпечення ефективності вкладення капіталу, присвячено праці як вітчизняних так і зарубіжних вчених-економістів: І.Т. Балабанова, І.О. Бланка, В.П. Горьового, С.О. Гуткевича, А.А. Задоя, М.І. Кісіля, М.Ю. Коденської, І.В. Ліпсіца, І.І. Лукінова, А.А. Пересади, Г.М. Підлесецького, П.Т. Саблука, П. Самуельсона, І. Шарпа та інших.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

— вивчення сучасного стану забезпеченості сільськогосподарських підприємств інвестиційними ресурсами;

— провести аналіз динаміки нагромадження обсягу іноземних інвестицій в Україну.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для України як аграрної держави пріоритетним для інвестування повинно бути сільське господарство. Ця галузь є основним джерелом сировини, оскільки головним засобом виробництва сільського господарства є земля. Це основний виробник продуктів харчування та сировини, який має на сьогодні низькі потенційні можливості розвитку. В умовах ринкової економіки для будь-якого об'єкта інвестування важливим критерієм розвитку є інвестиційна привабливість, що визначає його ефективність [2, с. 51].

Як показав аналіз галузевої структури прямих іноземних інвестицій, виходячи з критеріїв оцінки інвестиційної привабливості галузей економіки, іноземні інвестори не ризикують вкладати значні кошти в сільське господарство. Прямі іноземні інвестиції за видами економічної діяльності у 2007 р. становили: сільське господарство — 2,1%, харчова промисловість — 16,0% загального обсягу, внутрішня торгівля — близько 16%, інші галузі економіки — 47,7%, фінанси, кредит, пенсійне забезпечення, страхування — 8,1%.

Країною-лідером за походженням інвестицій, за даними Держкомстату України [3], з 1996 р. залишаються США. Американські компанії інвестували в українську економіку близько 900 млн дол. США загального обсягу прямих іноземних інвестицій. За США йдуть Кіпр (11,3%), Велика Британія (9,5%), Нідерланди (7,5%), Російська Федерація (6,4%), Німеччина (5,9%).

Зарубіжні інвестори проводять свої комплексні дослідження економічного розвитку нашої країни, визначаючи пріоритетні галузі для свого капіталу. При аналізі стану сфер та галузей вони розглядають процес проведення реформ в Україні.

Найбільш пріоритетними й одночасно прибутковими сферами для іноземного інвестування є:

- впровадження високопродуктивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та утримання худоби та птиці;

- оновлення та модернізація на базі нових технологій підприємств переробної та харчової промисловості, а також тих, що займаються заготівлею і збереженням зерна та іншої сільськогосподарської продукції;

- створення потужностей та сировинної бази для виробництва тари і пакувальних матеріалів;

- розвиток сільськогосподарського машинобудування та виробництво обладнання для олієжирової, м'ясо-молочної, борошномельно-круп'яної та хлібопекарської промисловості;

- налагодження випуску ефективних хімічних засобів захисту сільськогосподарських рослин і тварин;

- надання виробничих послуг сільськогосподарським та іншим агропромисловим підприємствам;

— проведення інвестиційного аналізу, завданнями якого є: розрахунок показників, що характеризують ефективність інвестицій та оцінка рівня і динаміки їх ефективності; встановлення і оцінка основних тенденцій, і закономірностей формування показників ефективності; виявлення напрямів покращення використання і прискорення віддачі інвестицій; розробка заходів щодо підвищення економічної ефективності інвестицій [6].

Для ефективного ведення діяльності сільськогосподарським виробничим кооперативам необхідно вжити заходів щодо удосконалення їх структури та формування коштів, необхідних для забезпечення економічної стабільності та здатності маневрувати в умовах ринку [4, с. 182]. Отже, для інвестиційної діяльності необхідна чітка державна інвестиційна політика [1, с. 35].

Взаємовідносини галузей агропромислового комплексу повинні будуватися на інтеграційній основі. При цьому сільське господарство є об'єктом інвестування, а харчова промисловість — суб'єктом процесу інвестування. Харчова промисловість, інвестуючи у сільське господарство, повинна стимулювати підвищення виробництва якісної сільськогосподарської продукції — сировини.

Для реалізації сільськогосподарського потенціалу необхідно переглянути структуру та використання земельних угідь, структуру стада, технічний потенціал, а для аналізу стану основних виробничих фондів сільського господарства пропонується використовувати систему показників [5].

Світовий досвід показує, що іноземний капітал у формі інвестицій надходить, перш за все, у ті країни, де створена стабільна та ефективна законодавча база щодо режиму залучення й використання іноземних інвестицій.

Підприємства сільського господарства відчувають гостру потребу в сучасному технологічному обладнанні. Хоча Україна має розвинену сировинну базу, сприятливі природно-кліматичні, геополітичні та інші умови для ефективної роботи агропромислового комплексу, іноземні інвестори обережно підходять до вкладення коштів. Аналіз створення в Україні умов для інвестування свідчить про те, що треба створити в АПК сприятливий інвестиційний клімат, спростити процедуру реєстрації та оформлення кредитів, створення спільних підприємств, продажу цінних паперів, у тому числі акцій.

Основними формами залучення капіталу були грошові внески, які становили 754,3 млн дол. США (57,1%), та внески у формі рухомого й нерухомого майна — 483,6 млн дол. США (36,6%).

Станом на 1 січня 2009 року інвестиції надійшли з 114 країн світу, а найбільші обсяги внесено нерезидентами з: Кіпру (8534,0 млн дол. США) — 22,7%, Німеччини (6826,9 млн дол. США) — 18,1%, Нідерландів (3253,7 млн дол. США) — 8,6%, Австрії (2564,9 млн дол. США) — 6,8%, Великобританії (2329,2 млн дол. США) — 6,2%, Ро-

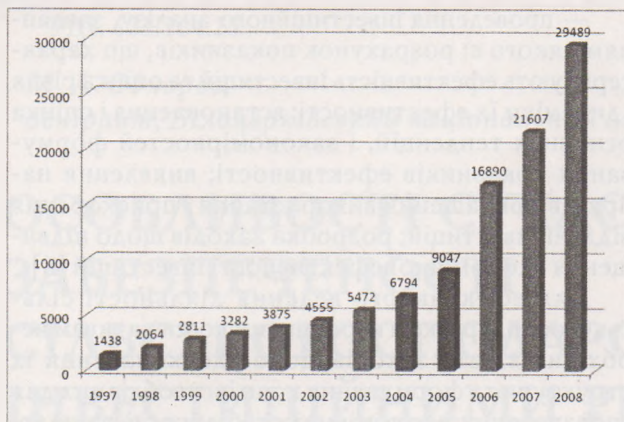

Рис. 1. Нагромаджені обсяги іноземних інвестицій в Україну в 1997–2008 рр.

Джерело: Державний комітет статистики України

сійської Федерації (2097,4 млн дол. США) — 5,6%, Сполучених Штатів Америки (1522,5 млн дол. США) — 4,0%.

Цим країнам належить 72% загального нагромадженого обсягу прямих інвестицій в економіку України. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за 2008 р. збільшився на 36,48%, або на 7882 млн дол. США і на 1 січня 2008 р. становив 29 489 млн дол. США.

Серед регіонів найбільші обсяги іноземного капіталу були вкладені в Києві — 9496,7 млн дол. США, Дніпропетровській області — 2924,2 млн дол. США та Донецькій області — 1406,8 млн дол. США. У 2008 році в Київську область було інвестовано з-за кордону 1078,5 млн дол. США.

Основними формами залучення капіталу є грошові внески, які становили 15747,12 млн дол. США (53,4% від вкладеного обсягу), та внески у формі рухомого і нерухомого майна — 10763,48 млн дол. США (36,5%).

Головна мета інвестиційної політики — зупинити спад виробництва, а також забезпечити виготовлення конкурентоспроможної вітчизняної сільськогосподарської продукції за рахунок активізації залучення інвестицій.

В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів особливого значення набуває встановлення черговості у вирішенні перелічених проблем. Інакше кажучи, має здійснюватися ранжування останніх і визначення шкали їх переваг у часі й просторі, тобто мають розставлятися економічні й інвестиційні пріоритети.

Розглядаючи інвестиційне забезпечення як цілісну систему, можна побачити, що стан цієї системи перебуває в залежності від численних факторів, роль яких змінюється, впливає на ритм і результативність відтворювального процесу. Кількісний вимір багатьох економічних явищ ускладнюється інфляційними процесами, багатовимірністю показників, які характеризують інвестиційну діяльність.

ВИСНОВКИ

На сучасному етапі розвитку економіки інвестиції повинні бути спрямовані в ті сфери й галузі, які вже освоєні, оскільки створена інфраструктура значною мірою сприяє їх подальшому розвитку. Головними орієнтирами інвестування є економічна та правова стабільність у регіонах, розміри місцевих ринків. Для України як аграрної держави пріоритетним для інвестування повинно бути сільське господарство. Ця галузь є основним джерелом сировини, оскільки головним засобом виробництва сільського господарства є земля. Це основний виробник продуктів харчування та сировини, який має на сьогодні низькі потенційні можливості розвитку.

Найбільш пріоритетними й одночасно прибутковими сферами для інвестування в сільськогосподарське виробництво є: впровадження високоефективних технологій, вирощування сільськогосподарських культур та утримання худоби і птиці; оновлення й модернізація на базі нових технологій підприємств переробної та харчової промисловості, а також тих, що займаються заготівлею і збереженням зерна та іншої сільськогосподарської продукції; створення потужностей і сировинної бази для виробництва тари й пакувальних матеріалів; розвиток сільськогосподарського машинобудування та виробництво обладнання для олієжирової, м'ясо-молочної, борошномельно-круп'яної та хлібопекарської промисловості; налагодження випуску ефективних хімічних засобів захисту сільськогосподарських рослин і тварин; надання виробничих послуг сільськогосподарським та іншим агропромисловим підприємствам.

Література:

1. Гуткевич С.А. Управление инвестиционным процессом в аграрной сфере. — К.: ИАЭ УААН, 2000. — 267 с.
 2. Гуткевич С.О. Инвестування: теорія і практика: навчальний посібник. — К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2006. — 234 с.
 3. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу — <http://ukrstat.gov.ua>
 4. Кісіль М.І., Ролінський О.В. Ефективність інвестицій сільськогосподарських виробничих кооперативів. — К.: ННЦ ІАЕ, 2006. — 228 с.
 5. Ковалев А.И. Анализ финансового состояния предприятия / А.И.Ковалев, В.П. Привалов — М.: Центр экономики и маркетинга, 2000. — 204 с.
 6. Методические рекомендации по анализу показателей экономической эффективности капитальных вложений в сельское хозяйство // Под ред. Дороша І.І., Бойко Р.Л., Киселя Н.І., Рюминой А.П., Прокопенка Н.С. — К.: Український НДІ економіки та організації сільського господарства ім. А.Г. Шліхтера, 1988. — 79 с.
- Стаття надійшла до редакції 18.09.2009 р.